

Socialdepartementet

Yttrande över betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov (SOU 2025:63)

Region Kalmar län har gett möjlighet till att yttra sig över betänkandet Stärkt patientsäkerhet genom rätt kompetens utifrån hälso- och sjukvårdens och tandvårdens behov (SOU 2025:63).

Reglering av fler yrken

Utredningen föreslår att medicinsk fotterapeut bör erhålla skyddad yrkestitel. Inga ytterligare yrken föreslås att regleras med legitimation eller skyddad yrkestitel.

Region Kalmar län ställer sig bakom utredningens bedömning av principer och kriterier som ligger till grund för vilka yrkesgrupper som ska vara reglerade. Region Kalmar län tillstyrker utredningens förslag att medicinsk fotterapeut bör erhålla skyddad yrkestitel.

Reglerad specialistutbildning/vidareutbildning för fler yrkesgrupper

Utredningens föreslår att det införs författningsreglerad specialistkompetens för logopeder och psykologer i form av specialiseringstjänstgöring (ST). Det föreslås att benämningen specialistlogoped och specialistpsykolog införs i bilagan till patientsäkerhetsförordningen om erkännande av yrkeskvalifikationer. För logopeder föreslås ST genomföras under minst 2 år och 6 månader. För psykologer föreslås ST genomföras under minst 3 år och 6 månader. Det föreslås vidare att det i hälso- och sjukvårdslagen införs en bestämmelse som reglerar regionernas ansvar att tillhandahålla platser för anställning för logopeders och psykologers specialiseringstjänstgöring i en omfattning som motsvarar det planerade framtida behovet av logopeder och psykologer med specialistkompetens i klinisk verksamhet.

Region Kalmar län ställer sig bakom förslaget till reglerad vidareutbildning för psykologer och logopeder men pekar på att det blir viktigt att innehåll och målbeskrivningar i ST tydliggörs nationellt och inom områden där ST-tjänstgöring kan vara till nytta.

Tillgång till ökad och förutsägbar kompetensnivå stärker patientsäkerheten och ger struktur för långsiktig planering av kompetensutveckling och bemanning utifrån vårdens behov. Det bedöms öka rörligheten samt attraktiviteten för yrket. Det gynnar forskning och utveckling då reglering medför krav på handledning, vetenskapligt förhållningssätt och kvalitetssäkring, vilket höjer den kliniska verksamhetens nivå.

Region Kalmar län ställer sig vidare bakom förslaget att regionerna ansvarar för att tillhandahålla utbildningstjänster för logopeders och psykologers specialiseringstjänstgöring, utifrån att det är verksamhetens kompetensförsörjningsbehov av specialistkompetens som styr dimensionering. Förslaget kommer att innebära ökade kostnader för regionerna som staten behöver ersätta. Mindre regioner, trots ersättning av kostnader, kan ha svårt att erbjuda bra placeringar, tillräckligt med handledarresurser och akademisk kompetens inom aktuella områden.

Farmaceuter är en grupp utredningen bedömer att inte gå vidare med. Region Kalmar län anser att utbildningarna till receptarie och apotekare behöver ses över. Apotekare och receptarier är förhållandevis små, men tilltagande, grupper i hälso- och sjukvården, och kan fortfarande anses som nya grupper inom regionerna. Farmaceuternas ansvarsområden inom regionsfären är väldigt breda och kräver olika kunskap/kompetens. Det är oftast en lång startsträcka vid anställning till de flesta av uppgifterna som kopplar mot läkemedelsarbetet. Att se över utbildningarna utesluter inte specialisering inom vården utan båda delarna behövs framåt.

Vårdprofessionslyftet

Vårdprofessionslyftet skulle innefatta att yrkesverksamma vidareutbildas genom uppdragsutbildning, inom ramen för en utbildningsanställning. Staten står för uppköp av utbildning och lönekostnad och arbetsgivaren står för att anordna verksamhetsförlagd utbildning (VFU). Det verksamhetsintegrerade lärandet, studieuppgifter och examensarbete knyts så långt det är möjligt till arbetsplatsnära utveckling och återkopplas till verksamheten.

Region Kalmar län anser att det är ett intressant förslag att utreda vidare. Förslaget berör flera delar som bör bidra till stärkt kompetensförsörjning av specialistkompetens. Region Kalmar län välkomnar till exempel översyn av antagning så att medarbetare som erbjuds utbildningsanställning också garanteras plats på utbildning. Regionen erbjuder sedan länge utbildningsanställningar för att säkerställa den långsiktiga specialistkompetensförsörjningen. Det ses som ett betydligt bättre förslag än uppdragsutbildning. Många delar i ett eventuellt vårdprofessionslyft behöver utredas vidare, exempelvis tjänstgöringsgrad under studier.

En översyn bör samtidigt göras av specialistutbildning för fysioterapeuter och arbetsterapeuter. Om dessa grupper ska omfattas av ett vårdprofessionslyft bör utbildningen vara en reglerad specialistutbildning via lärosäte.

Vidareutbildning måste i första hand vara behovs- och intressestyrd, där profession och arbetsgivare tillsammans identifierar vilken kompetens som är verksamhetskritisk. Utformning av dessa utbildningar behöver ske i nära dialog med lärosätena, för att säkerställa att dimensionering och inriktningar motsvarar behovet i hälso- och sjukvården samt att tillgång till handledning och VFU finns i verksamheterna.

Kartläggning av kvalitet och möjligheterna till vidareutbildning

Ett tillägg bör göras i föreskrifterna om att en del av den sammantagna bedömningen av ST-läkaren kan grunda sig på ett kunskapsprov.

Region Kalmar län ställer sig bakom den föreslagna skrivningen att kunskapsprov *kan* användas som en del av den sammanfattande bedömningen av ST-läkaren. Kunskapsprov och dess utformning bör skilja sig åt mellan olika specialiteter och utgå från behov, precis som det görs i dag.

De åtgärder som har vidtagits av vårdgivaren för att hantera brister i verksamheten som framkommit vid extern granskning av specialiseringstjänstgöringen bör följas upp inom ett år efter granskningen.

Region Kalmar län ställer sig bakom förslaget, det bör emellertid vara den egna organisationen som ansvarar för uppföljningen. Region Kalmar län har rutiner för uppföljning av den externa granskningen.

Regionerna behöver utveckla ett system för att bedöma och godkänna verksamheter som erbjuder specialiseringstjänstgöring.

Verksamheterna måste kunna erbjuda ett tillräckligt brett patientunderlag för att målen för specialiseringstjänstgöringen ska kunna uppfyllas. Det gäller både för verksamheter inom regionerna och hos vårdgivare som har avtal med regionerna.

Inom Region Kalmar län finns rutiner för granskning. Det finns även väl uppbyggd samverkan i sjukvårdsregionen för att möjliggöra att ST-läkaren får ta del av tillräckligt många olika diagnoser inom specialistområdet. Det bör dock framhållas att den externa granskningen innebär en stor kostnad för verksamheterna.

I avtal med regionerna behöver privata vårdgivare som utför vård som har upphandlats av regionerna kunna ta emot de som genomför sin specialiseringstjänstgöring på sjukhusen inom regionen för att dessa ska kunna få erfarenhet av de behandlingar som har utlokaliserats.

Nödvändig ekonomisk kompensation behöver utgå till de privata vårdgivarna från regionerna för dessa placeringar.

Region Kalmar län ställer sig bakom förslaget, trots att det medför risk med krav i upphandling då en mindre verksamhet med lite personal och mindre lokaler har svårt att erbjuda en adekvat randning eller liknande. Bedömningen är ändå att det är nödvändigt framåt. Idag har regionen enbart krav på enheterna i hälsoval att ta emot studenter, Allmäntjänstgöring, Specialisttjänstgöring och Bastjänstgöring förutsatt att enheten får godkänt för att kunna ta emot utbildningsläkare.

Regionerna bör tillhandahålla statistik över antalet personer som genomför specialiseringstjänstgöring inom regionen och hos de privata

vårdgivare som regionen har avtal med. Statistiken bör årligen sändas in till Socialstyrelsen.

Region Kalmar län bedömer att det innebär en ökad administration. Nyttan behöver nog avvägas mot ökad administration.

Reglerad fortbildning

Vårdgivaren ska identifiera hälso- och sjukvårdspersonalens utbildningsbehov och ge möjlighet till regelbunden fortbildning i en sådan omfattning som leder till att kravet på god vård i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) respektive tandvårdslagen (1985:125) upprätthålls.

Att begreppet fortbildning ska definieras.

Det välkomnas att begreppet fortbildning definieras brett och inkluderar informellt lärande, kollegialt utbyte och verksamhetsnära utveckling. En bred definition säkerställer att alla relevanta former av kompetensutveckling synliggörs och värderas, medan en för snäv definition riskerar att osynliggöra viktiga delar av lärandet.

Utredningen föreslår vidare att vårdgivare ska dokumentera vilka möjligheter som getts för hälso- och sjukvårdspersonalens fortbildning, samt dess resultat, i den årliga patientsäkerhetsberättelsen.

Region Kalmar län avstyrker förslaget och ställer sig frågande till vad effekten skulle bli. Det kommer innebära ökade kostnader och ökad administration utan nytta för patientsäkerhet.